

## Pogled iz Srbije: Zašto volim Bosnu?!

06/03/2012 09:54 by Administrator

"PeĀnik.net" objavio je autorski komentar Damjana Pavlice, beogradskog publiciste i muziĀara, koji prenosimo u cjelosti: "Bosnu volim prvenstveno zbog uporedog postojanja njenih razliĀitih tradicija. Decenijama uoĀi posljednjeg krvavog rata, ljudi u Bosni i Hercegovini su najnormalnije Āivjeli zajedno. Trenutno stanje u Bosni i Hercegovini, gdje je cjelokupna ljudska situacija uslovljena etno-religijskom pripadnoĀu, je bolesno stanje.

ProĀao sam Bosnu uzduĀ i poprijeko i uvjerio se da Bosna nije viĀjejeziĀna sredina. U gradovima i selima ljudi govore istim jezikom, iako nas velikaĀi, proklete im duĀje, uporno ubjeĀuju da govorimo razliĀitim jezicima i da su razlike meĀu nama nepomirljive. Pritom, veoma je diskutabilno da li je Bosna i Hercegovina viĀjenacionalna sredina. Odrednice Srbin, Hrvat i BoĀnjak se mogu, sa gotovo stoprocentnom izvjesnoĀu, koristiti kao sinonimi za vjersku pripadnost, umjesto rijeĀi pravoslavac, katolik i musliman naĀjeg jezika.

### Istorijski osvrt

Tokom istorije, u Bosni je uporno opstajao viĀjeregijski suĀivot, dok je u Srbiji preovladala jednoobraznost. U srednjevjekovnoj Srbiji je zakon nalagao vjersku iskljuĀivost i netrpeljivost, jer vladajuĀa pravoslavna religija nije tolerisala postojanje drugih vjera. U srednjevjekovnoj Bosni su zajedno Āivjeli katolici, pravoslavci i bogumili. Dok su u RaĀkoj bjesnili vjerski progoni, Bosna je prihvatila ljude razliĀitih vjera. Dok je Stefan Nemanja proganjao naĀje pretke, dobri Ban Kulin im je pruĀao utoĀiĀte. Ko je od naĀjeg naroda traĀio slobodu, taj je iĀao u Bosnu. U RaĀkoj su vladali samodrĀavlje i vjerski progoni.

Tokom svoje vladavine, muslimani su se ipak pokazali tolerantnijima od pravoslavaca. Iako su krajem srednjeg vijeka muslimani na ove prostore doĀili kao zavojevaĀi, jedna je Āinjenica neosporna â€“ dozvolili su da druge vjere postoje i da pravoslavne bogomolje vijekovima ostanu Āitave. Otomanski sistem religijskog pluralizma definitivno predstavlja civilizacijski iskorak u odnosu na vjersku iskljuĀivost nemanjiĀke Srbije. Uprkos tome, Srbi su u XIX vijeku, od svog ustanka do sticanja drĀavnosti, uniĀtili gotovo sve dĀamije na podruĀju tadaĀnje kneĀevine Srbije. Tako su u UĀicu poruĀene 34 dĀamije, u Smederevu 24, a u Beogradu na desetine njih. SliĀno se ponovilo i tokom rata u Bosni.

Bosna i Hercegovina je kolijevka naĀjeg zajedniĀkog jezika. Jezik srednjevjekovne srpske drĀave, koji poznajemo uglavnom preko vladarskih povelja i crkvenih spisa, priliĀno se razlikuje od danaĀnjeg srpskog jezika. Jezik srednjevjekovne Bosne i Huma, koji poznajemo preko natpisa sa steĀaka, je priliĀno sliĀan jeziku kojim danas govorimo, i uglavnom razumljiv bez prevoĀenja. Ovo nimalo ne iznenaĀuje, uzme li se u obzir da je upravo hercegovaĀki govor beĀkim knjiĀevnim dogovorom 1850. godine odreĀen za zajedniĀki knjiĀevni jezik Srba i Hrvata (i drugih juĀnih Slovena), poznat kao srpsko-hrvatski jezik. Na hercegovskom govoru poĀiva Āitava jeziĀka reforma Vuka KaradĀiĀa, na temelju koje su nastali savremeni srpski, hrvatski, bosanski i crnogorski jeziĀki standard.

Bosna i Hercegovina je kolijevka partizanskog otpora. Tokom Drugog svjetskog rata Bosna i Hercegovina je predstavljala srediĀte otpora nacionalistiĀkom ludilu i meĀuetniĀkom istrebljenju. Dok su u Srbiji i Hrvatskoj preovladale ekstremno nacionalistiĀke snage, u Bosni su partizani uspjeĀno vodili borbu protiv faĀista i kvilinga, za ponovno ujedinjenje raskomadane domovine. Igman, Kozara, Neretva, Sutjeska, Jajce, Drvar, samo su neki od toponima koji podseĀaju na upornu borbu naĀjih naroda u Bosni i Hercegovini. MoĀda je kobna greĀka partizana bila Āito su nakon osloboĀenja uzeli Beograd, a ne viĀjenacionalno Sarajevo za glavni grad SFR Jugoslavije.

### Rat u Bosni i Hercegovini

Nije tajna da je Srbija stvorila Republiku Srpsku, kada je 1992. godine poslala vojsku, specijalce i dobrovoljce, te nahućkala, naorućala i organizovala Srbe u Bosni i Hercegovini. ĀĖitave oblasti jedne multikulturne drćave su vojskom zaposjednute, etnićki oćiĆene i proglaćene srpskom teritorijom. Tzv. Republika Srpska, ta ćalosna tvorevina koja pokućjava da bude srpskija od same Srbije, pokazatelj je naćje nezrelosti za zajednićki ćivot, poćtovanje blićnjega i prihvatanje razlićitosti. Ovo patoloćko stanje je urodilo stravićnim progonima i pokoljima naćje inovjerne braće, koje istorija pamti kao bosanski genocid.

Tokom rata su na teritorijama pod srpskom kontrolom dćamije sistematski unićtavane. Frapantan primjer je Banja Luka, u kojoj su sve gradske dćamije (njih ćiesnaest) unićtene uz sadejstvo gradskih vlasti, iako u gradu nije bilo izravnih ratnih dejstava. S druge strane, u Sarajevu, koje je godinama bilo pod srpskom opsadom, iako neke srpske crkve jesu unićtene (neke usljed samog srpskog granatiranja), one nisu sistematski unićtavane.

U Bosni nije okonćan rat, u Bosni je zamrznut sukob. Dovoljan je letimićan pogled na mećuentitetske granice Bosne i Hercegovine da bismo vidjeli da je to samo zalećena linija fronta u bratoubilaćkom ratu. Rat u Bosni i Hercegovini nikada nije zavrćjen. Danas se vodi putem politike da bi sutra ponovo mogao orućano eskalirati. Bosni je potreban trajan, pravedan i odrćiv mir. Tzv. Dejtonski mir je sućtinski nepravedan, jer je zacementirao rezultate etnićkog ćiĆenja nesrpskog stanovnićtva Vićjegrada, Zvornika, Bijeljine, Prijedora, Foće, Srebrenice i mnogih drugih gradova Bosne i Hercegovine. Tragićnim spletom dogaćaja, Srebrenica danas pripada Republici Srpskoj. Srbija mora jasno osuditi zaposjedanje teritorije istrebljenjem, da bi pokazala da je raskrstila sa ideologijom ćirenja teritorije, koja je predugo usmjeravala njenu unutraćnju i vanjsku politiku. Srbija zaista nema razloga da podrćava Republiku Srpsku, taj ostatak njene nesrećne politike 1990-ih.

Srbija je pokućjala da ubije Bosnu i Hercegovinu. Ubijajući Bosnu, Srbija je ubijala i sebe, jer se ekstremizam iz Republike Srpske vraćao kao bumerang ubijajući graćansku Srbiju. Nadam se da će Bosanci oprostiti naćim potomcima. Takoće se nadam da naćji potomci nikada neće oprostiti svojim precima. Neka nam drugi oproste naćje ludilo. Mi sami sebi nikada ne smijemo oprostiti. Ubili smo dio svog naroda u Bosni.

## Civilizacijske perspektive

Bosna i Hercegovina je otvorena mogućnost naćjeg zajednićkog ćivota, pravoslavaca, katolika i muslimana istog jezika. Politićka ideja Bosne i Hercegovine je naćelo sućivota naspram plemenske podijeljenosti, verska trpeljivost naspram vjerske iskljućivosti.

Mnogi graćani Bosne i Hercegovine su dospjeli u tućnu situaciju da pod uticajem hućkaćke propagande prezru svoju domovinu. Poznajem mnoge bosanske Srbe koji preziru Bosnu a oboćavaju Srbiju. Oni grdno grijeće. Kao pripadnik srpskog naroda, kao Srbin iz Srbije, porućujem mojim sunarodnicima, Srbima iz Bosne ĀĆ“ Srbija nije vaćja majka, vaćja majka je Bosna. Nemojte prezirati zemlju naćjih otaca. U Bosni naćji narod ćivi već vijekovima. U srednjem vijeku, kada Srbija nije ni postojala, već samo vazalna knećevina Raćka, naćji preci su u kraljevini Bosni odolijevali raznim moćnicima sa istoka i zapada.

Bosna nikada nije bila u sastavu Srbije, i ukoliko ima pravde, nikada neće ni biti. Najmoćniji srpski srednjevjekovni vladari, kao ćto su Stefan Nemanja i Dućjan Silnik, nisu uspjeli da ukljuće Bosnu u svoju drćavu. Većkovima kasnije, to nije poćilo za rukom ni Slobodanu Miloćeviću. Srbija ni ne treba da teći da osvaja i pripaja Bosnu, već treba da bude sa njom u zajednici na ravnopravnim osnovama.

Srbija od Bosne treba da naući razlićitost. Za razliku od Srbije, Bosna ima dugu tradiciju multikulturalnosti. Koncept bosanstva poćiva na sućivotu razlićitih vjerskih tradicija i ima kapaciteta da integriće ljude razlićitih etno-religijskih tradicija koji dijele isti geografski prostor. Koncept srpstva, naćalost, nema taj kapacitet, jer poćiva na principu vjerske iskljućivosti. On je iskljućiv u svojoj biti, ne samo prema drugim narodima, već i prema

sunarodnicima koji ne pripadaju pravoslavlju. Logičan ishod politike isključivosti je istrijebljenje. Nije slučajno što je srpstvo definisao upravo episkop Njegoš u kontekstu istrijebljenja domaćih muslimana (tzv. "žistraga poturica"). Ovaj koncept djeluje dezintegrativno čak i po samu Srbiju, onemogućujući joj da postane država svih svojih građana, odnosno moderna politička nacija. Stoga neki kritičari predlažu redefinisanje koncepta srpstva na principu integracije.

Sarajevo često nazivaju balkanskim Jerusalimom, jer se u njegovom centru jedna do druge nalaze islamska, pravoslavna, katolička i jevrejska bogomolja. Beograd se, nažalost, ne može pohvaliti takvim poštovanjem svojih različitih naslijeđa – beogradska sinagoga i džamija su skrivene i getoizirane, beogradski budistički hram, jedan od prvih u Evropi, odavno je zapušten i srušen. Pejzažom Beograda suvereno dominiraju isključivo pravoslavni hramovi. Beograd se uporno odriče sopstvene prošlosti – od nekadašnjih dvjestotinjak džamija u Beogradu, opstala je samo jedna, a i ona je spaljivana. Izgleda da naš grad još uvijek nije dovoljno zreo da vidno istakne svoje različite tradicije. Da bi izrastao u istinsku metropolu, Beograd mora prihvatiti svoju različitost.

Bosna je srce Balkana. Bosna i Hercegovina je geografsko, jezičko i etničko središte našeg naroda podijeljenog religijom, dok su Hrvatska i Srbija zapadna i istočna periferija. Ukoliko se muslimani, katolici i pravoslavci našeg jezika odluče na suživot u Bosni i Hercegovini, to će se blagotvorno odraziti na sve susjedne države.

Zajednička Bosna i Hercegovina trenutno ne postoji. Varvari još od rata pokušavaju da raskomadaju Bosnu i Hercegovinu na zavažene etno-religijske entitete, predstavljajući politiku aparthejda i segregacije kao nešto poželjno. Od polovine višereligijske države je napravljena vjerski isključiva paradržava Republika Srpska. U ostalim dijelovima je uspostavljena prevlast Bošnjaka ili Hrvata. Stvarnost je premašla najluđu predviđanja sarajevskih nadrealista, uključujući izmišljanje novih jezika i podjelu djece po nacionalnoj osnovi u vrtićima i školama. Izlaz iz ovakvog stanja treba tražiti u ukidanju ratnih entiteta i okretanju oblasnim autonomijama, nevezanim za nacionalnu pripadnost. Polovjeka zajednička Bosna i Hercegovina, u čijim školama učiti jedan jezik, jer se jedan jezik govori u narodu.

Velika je stvar što Bosna i Hercegovina još uvijek postoji. Kao jedina višenacionalna država na Balkanu, ona je trn u oku svim nacionalistima, posebno nakon raspada naše zajedničke države SFRJ. Neuspjehom Jugoslavije pali smo jedan veliki ispit iz suživota. Za zajednički život nam je preostala još samo Bosna i Hercegovina.

Bosna nam je jedina nada! (Damjan Pavlica je muzičar i publicista iz južnog Beograda. Frontmen je benda Damjan od Resnika, u kojem svira gitaru i pjeva.)

Izvor vijesti: Dnevni Avaz